جام جم
موسیقی ۹
MUSIC
دوشنبه ۲۱ اسفند ۱۴۰۲ شماره ۶۷۲۶

پیش‌فروش آلبوم شهرام ناظری

قطعه «آی آدم‌ها» از آلبوم «نیمایوشیج» با صدای شهرام ناظری و موسیقی ارشک رفیعی روی شعری از «نیمایوشیج» پدر شعر نو فارسی با هدف معرفی این اثر به طرفداران موسیقی منتشر شد. آلبوم موسیقی نیما یوشیج، پنجم اردیبهشت ۱۴۰۳ منتشر می‌شود و امکان پیش‌خرید نسخه فیزیکی این اثر به تعداد محدود و در بسته‌بندی نفیس به همراه امضای شهرام ناظری به نام خریدار و نیز ارائه نسخه الکترونیکی مهیا شده است.

قطعات این آلبوم عبارتند از: «آی آدم‌ها»، «برف»، «خانه‌ام ابریست» و «قایق» به آهنگسازی و تنظیم ارشک رفیعی و آهنگ‌های «هست شب»، «داروگ»، «مهتاب» و «ری را» به آهنگسازی شهرام ناظری و تنظیم این قطعات نیز برعهده ارشک رفیعی بوده است.

تعدادی از نوازندگانی که در آلبوم نیما یوشیج به هنرنمایی پرداخته‌اند، عبارتند از: نی: سعید همتیان، ویولن: امین عطایی، محمود عربانی، نوید شعبان‌نژاد، آناهیتا اتحاد، ویولا: داریوش حجازی، الهام عادلی، ویلنسل: کوروش کشاورز، غزاله شیرازی، کیوان حبیب‌زاده، فلوت: پرتو فتاحی، کمانچه: حمیدرضا آفریده، سازهای کوبه‌ای: فرزاد جعفری و....

علاقه‌مندان با ارسال عدد ۱ به سامانه پیامکی ۵۰۰۰۴۰۷۵۱۰۸۰ می‌توانند از شرایط پیش‌خرید آلبوم موسیقی نیما یوشیج مطلع شوند.

همایش هنرمندان موسیقی

موسیقی

همایون رحیمیان جان تازه‌ای بر این ارکستر دمیده شد. رحیمیان در قامت رهبر مهمان، این ارکستر را به مناسبت روز جهانی هلال احمر در تالار وحدت روی صحنه برد. بعد از او ارکستر ملی ایران یکم و دوم تیرماه با رهبری آرش امینی در تالار وحدت روی صحنه رفت. ۱۲ مهر طی حکمی از سوی مدیر عامل بنیاد رودکی همایون رحیمیان به‌عنوان رهبر دائم ارکستر ملی ایران انتخاب شد. با ورود رحیمیان فعالیت این کنسرت بیشتر شد به نحوی که پس از این انتصاب، اولین بار روز بیستم مهر با اجرای قطعاتی از برترین آهنگسازان موسیقی کشورمان تازه‌ترین کنسرت خود را در تالار وحدت برگزار کرد. سپس در روز جمعه دوازدهم آبان‌ماه با رهبری ارکستر همایون رحیمیان و تک‌نوازی مسیح تحویلداری بار دیگر در تالار وحدت تهران پیش روی مخاطبان قرار گرفت.

در آذرماه، رویداد موسیقایی «همراه با خاطره‌ها» با همراهی ارکستر ملی ایران به رهبری استاد مجید انتظامی پس از ۱۱ سال دوری استاد از صحنه در پنج شب (۱۴ تا ۱۸ آذر) در تالار وحدت اجرا شد. این رویداد با استقبال ویژه مخاطبان روبه‌رو شد و بلیت‌های همه این اجراها به‌صورت کامل به فروش رفت. این کنسرت به‌دلیل استقبال مردمی در دی ماه نیز بار دیگر تمدید شد. پس از همراه شدن با خاطره‌ها، همزمان با سالروز وفات حضرت ام‌البنین (س) ارکستر موسیقی ملی ایران به رهبری همایون رحیمیان و خوانندگی امیرحسین سمیعی در قالب کنسرت «بانوی آب و آینه»، قطعاتی از موسیقی ماندگار فیلم سینمایی «الرساله (محمد رسول...)» ساخته موریس ژار و آثار آهنگسازان شناخته‌شده و مطرح موسیقی کشورمان از جمله فرهاد فخرالدینی، فریدون شهبازیان، مهرداد دلنوازی و همایون رحیمیان را پیش روی مخاطبان قرار داد.

در بهمن ماه و همزمان با نخستین روز از جشنواره موسیقی فجر کنسرت ارکستر موسیقی ملی ایران به رهبری همایون رحیمیان و خوانندگی محمد معتمدی در تالار وحدت برگزار شد. آخرین کنسرت ارکستر ملی ایران با رهبری مهمان مازیار ظهیرالدینی از نوازندگان باسابقه ویلون قرار است روز پنجشنبه بیست و چهارم اسفند ماه در تالار وحدت تهران برگزار شود. در این کنسرت قرار است بخش‌هایی از آلبوم «دیورتیمنتو» اثر احمد پژمان آهنگساز و موسیقیدان پیشگام کشورمان و چند آهنگ خاطره‌انگیز از مهران روحانی، آهنگساز نوگرای موسیقی کلاسیک پیش روی مخاطبان قرار گیرد.

«بوم و بر» تعزیه را به پاریس برد

یکی از اتفاقات خاص موسیقیایی سال ۱۴۰۲، پروژه گروه موسیقی «بوم و بر» با طراحی، آهنگ‌سازی و کارگردانی آریا عظیمی‌نژاد بود که راوی مجلس تعزیه «حضرت عباس علیه‌السلام» در سالن اودیتوریوم پاریس شد. گروه موسیقی بخش اصلی این کنسرت ـ تعزیه را تشکیل می‌داد که در این شیوه اجرا، شبیه‌خوانان به همان شیوه مرسوم نمایشی روی صحنه حضور داشتند و قطعات ساخته شده و متناسب با صحنه‌ها در قامت یک موسیقی متن دراماتیک از پیش از اجرا آغاز شد و در تمام طول مدت نمایش با فضاسازی نمایش همراه بود. مخاطبان به‌نوعی شنونده یک کنسرت موسیقی یک‌ساعته در هفت پرده بودند که هر پرده روایتگر بخشی از داستان حضرت عباس علیه‌السلام در کربلاست.

آریا عظیمی‌نژاد (نوازنده سه‌تار)، نیما رمضان (نوازنده گیتار الکتریک)، مقداد شاه‌حسینی (نوازنده عود)، آرش سعیدی (نوازنده گیتاربیس) و فرهاد صفری (نوازنده پرکاشن) اعضای گروه موسیقی این کنسرت ـ تعزیه هستند که ترکیب سازها در آن تحول پیدا کرده است. سیدمحسن هاشمی در نقش حضرت عباس‌بن علی(ع) و مجتبی حسن‌بیگی در نقش شمربن ذی‌الجوشن در این کنسرت ـ تعزیه به ایفای نقش پرداخته‌اند. تعزیه که به‌عنوان میراث ناملموس هنر ایران در یونسکو به ثبت رسیده، برای نخستین‌بار است که با این شیوه اجرا در خارج از کشور روی صحنه رفت.

مستندهای موسیقایی

تولید مستند یکی از بهترین راهکارهای ماندگاری یک اثر هنری و نوابغ آن است. این مهم باعث شد تا مستندسازان به تولید آثار بیوگرافی محور علاقه‌مند شوند. از جمله مستندهایی که در سال ۱۴۰۲ تولید شد، مستند «بخشی» است که به کوشش علی عابدی با تمرکز بر روایت تصویری نیم‌ساعته از زندگی و آثار استاد عیسی قلی‌پور از نوازندگان شاخص موسیقی نواحی خراسان معروف به «عیسی بخشی» ساخته شد. مستند پژوهشی لالایی‌های شمال خراسان از دیگر آثار علی عابدی است که در ۴۵ دقیقه موسیقی لالایی اقوام مختلف منطقه خراسان مشتمل بر ترکمن‌ها، تات‌ها، کرمانج‌ها و ترک‌ها را با حضور بیش از ۵۰ بانوی خراسانی از قومیت‌های مختلف نشان می‌دهد.

«فاروق» عنوان فیلم مستند دیگری است که به تهیه‌کنندگی و کارگردانی رضا حامدی خواه و با تمرکز بر زندگی، آثار و هنر محمدفاروق کیانی‌پور به‌عنوان گنجینه زنده بشری و استاد حرکات آیینی تربت‌جام و نیز زوایای پیدا و پنهان عرفان شرق خراسان که بر مبنای اندیشه‌های عارف بزرگ شیخ احمد جامی در موسیقی، شعر و آیین‌های نمایشی تبلور یافته، ساخته شد.

در کنار این آثار، مستند نیمه‌بلند «بریکولاژ؛ زندگی نادر مشایخی» با روایتی از شخصیت، اندیشه و زندگی هنری نادر مشایخی آهنگ‌ساز و رهبر ارکستر به کارگردانی محمود توسلیان و تهیه‌کنندگی رحمان حاصلی، به بخش مسابقه هفتمین دوره جشنواره بین‌المللی فولکلور کشور هند راه پیدا کرد.

همچنین فیلم مستند «خنیاگران کوه‌های مقدس» (هونیاوانانی چیا پیروزه‌کان) به نویسندگی، کارگردانی و تهیه‌کنندگی فرید الهامی جوایز بهترین فیلم مستند، بهترین تصویربرداری و تدوین را در هشتمین دوره فستیوال جهانی شیلی از آن خود کرد.

این فیلم مستند به تاریخ تنبور، اسطوره‌ها و خنیاگران این ساز طی تاریخ می‌پردازد. همچنین در این اثر، بخش‌هایی از زندگی استادان و راویان این ساز باستانی به تصویر کشیده شده که دیگر در قید حیات نیستند.

یادبودی برای شهدا

بی‌شک یکی از تاثیرگذارترین هنرها در حوزه حماسه و گرامیداشت شهدا، موسیقی است. در ایران هنرمندان موسیقی همواره یاد و خاطره ایثارگران وطن را زنده نگه داشته و می‌دارند. در سال ۱۴۰۲ نیز اتفاقات مهمی در این خصوص افتاد که مهم‌ترین آنها پوئم سمفونی «به قد قامت یاران» به مناسبت سالگرد شهادت سردار حاج قاسم سلیمانی بود که شامگاه روز سه‌شنبه ۱۲ دی با حضور خانواده شهید سلیمانی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و جمعی دیگر از مدیران فرهنگی هنری در تالار وحدت تهران رونمایی شد.

همچنین سمفونی «ساحت حماسه» مشتمل بر گرامیداشت موسیقایی از ۲۴ هزار شهید گران‌قدر استان تهران شامگاه جمعه ۲۹ دی ماه در تالار وحدت تهران رونمایی و پیش روی مخاطبان قرار گرفت. موسیقی این طرح کلاسیک است که از دستگاه‌های مختلف موسیقی ایرانی در آن الهام گرفته شده است. آهنگساز این طرح آقای امیرحسین سمیعی است و خوانندگانی چون محمد معتمدی، سید محسن حسینی، وهاب ابراهیمی و هادی حسن بیگی با این طرح همکاری دارند.

غزه و جریان فعال هنرمندان

یکی از اتفاقات مهم امسال واکنش هنرمندان موسیقی به موضوع غزه بود و خواننده‌های زیادی در این خصوص به تولید اثر پرداختند. یکی از مهم‌ترین اقدامات سمفونی «کشته‌گان» متفاوت‌ترین اجرای چیدمانی در حمایت از کودکان غزه بود که به همراه اجرای زنده موسیقی به سه زبان فارسی، عربی و انگلیسی ۲۲ آبان امسال در میدان فلسطین تهران برگزار شد. این اجرا که در حمایت از کودکان مظلوم غزه برنامه ریزی شده، ۴۰۰۰ جسد کفن‌پوش به شکل نمادین روی زمین قرار می‌گیرند و خوانندگان مختلفی ازجمله هیثم نور، احسان یاسین و... برای سوگواری این اطفال مظلوم به‌صورت زنده موسیقی اجرا کردند.

همچنین قطعه ارکسترال «قدس شریف» در بزرگداشت عملیات غرورانگیز طوفان‌الاقصی، با شعری از علیرضا قزوه، آهنگسازی زنده‌یاد استاد ناصری و رهبری حسین شریفی، شامگاه چهارم آذرماه با حضور پیمان جبلی، رئیس سازمان صداوسیما و جمعی از مسئولان این سازمان توسط ارکستر سمفونیک رسانه ملی اجرا، رونمایی و تقدیم حماسه‌آفرینان غزه شد. ارکستر سمفونیک تهران به رهبری منوچهر صهبایی نیز قبل از اجرای قطعات اصلی کنسرت خود به احترام شهادت مظلومانه تعداد زیادی از کودکان فلسطینی در غزه به دست رژیم صهیونیستی قطعه «air» از شاهکارهای بی‌بدیل یوهان سباستین باخ را برای مخاطبان اجرا کرد. همچنین نخستین جشنواره جهانی «هنر آزادی‌بخش» به اجرای برنامه در حوزه‌های انقلابی و ضدامپریالیستی می‌پردازند. تک‌آهنگ‌های «غزه در آتش و خون» محسن تاجیک، «صبح فردا» غلامرضا صنعتگر، «حبیبی قلبی» توسط احسان یاسینی، «سرود پیروزی غزه» ستار سهرابی و امید محمد معتمدی، «مردم غزه» امیر عبد، «غزه لنا عزه» مرتضی بهاری، «نقاب» حسین آرین، «باغ زیتون» حسن مهدی اعتباری و... از جمله آثاری است که در این ایام از سوی هنرمندان ساخته و منتشر شد.

نشست بین‌المللی موسیقی مقاومت در چهار مرحله با حضور موسیقیدان‌هایی از کشورهای حوزه مقاومت اسلامی در منطقه ازجمله شمال آفریقا، لبنان، سوریه، بحرین، فلسطین، یمن، عراق برگزار شد

نشست بین‌المللی موسیقی مقاومت

یکی دیگر از اتفاقات خاص موسیقی در کشور، برگزاری نشست بین‌المللی موسیقی مقاومت بود که در چهار مرحله با حضور موسیقیدان‌هایی از کشورهای حوزه مقاومت اسلامی در منطقه ازجمله شمال آفریقا، لبنان، سوریه، بحرین، فلسطین، یمن و عراق برگزار شد. در این نشست‌ها درباره شاخصه‌ها و الزامات موسیقی مقاومت بحث و تبادل نظر شد. نخستین نشست موسیقی مقاومت روز چهارشنبه ۲۵ بهمن با حضور مهمانان و استادانی از لبنان، سوریه، یمن، عراق و همچنین مهمانانی از داخل کشور برگزار شده بود. دومین نشست با حضور هنرمندانی از کشورهای عراق، لبنان، فلسطین و تونس، در دانشکده الهیات دانشگاه تهران برگزار شد.

سومین نشست بین‌المللی با حضور صاحب‌نظرانی از آسیای میانه، افغانستان، پاکستان، چین و چهارمین نشست با حضور موزیسین‌هایی از اروپا و آمریکا برگزار شد. چهارمین نشست این رویداد بین‌المللی هم در ۱۶ اسفند با حضور موزیسین‌هایی از اروپا و آمریکا برگزار شد.

درنگ

علی رهبری با نامی ماندگار در جهان

علی رهبری از چهره‌های نامدار موسیقی معاصر است. او که سمت رهبر دائم مهمان را در ارکسترهایی همچون فیلارمونیک رادیو تلویزیون بلژیک، فیلارمونیک چک و فیلارمونیک بلگراد، مدیریت هنری ارکسترهای سمفونیک شهرهای بروکسل، زاگرب و مالاگا را برعهده داشته و تاکنون مسترکلاس‌های متعددی را در کشورهای مختلف ازجمله ترکیه، اوکراین، آفریقای جنوبی و اسلواکی برای نوازندگی در ارکستر تشکیل داده است، امسال توسط والری گرگیف، مدیرکل مجموعه اُپرای مارینسکی برای دو برنامه مختلف با آثاری از آهنگسازان مشهور روسی همچون پیوتر ایلیچ چایکوفسکی، نیکلای آندره‌یویچ ریمسکی‌کورساکُف و دمیتری دمیتری‌یویچ شوستاکُویچ دعوت شد. بعد از این کنسرت‌ها به پیشنهاد نوازندگان ارکستر سمفونیک اُپرای مارینسکی و موافقت والری گرگیف بلافاصله سمت رهبری دائم مهمان مارینسکی به علی رهبری واگذار شد. او در این فصل هنری با پروژه موسیقی شرق و غرب با ۱۲ برنامه مختلف در کنار آهنگسازان مشهور روسی و غربی، آثاری از آهنگسازان کشورهای ارمنستان، ترکیه، تاجیکستان، آذربایجان و موسیقی فلامنکو را نیز روی صحنه برد. او دومین فصل هنری را با «چنین گفت زرتشت» در مدت زمان حدود ۷۰ دقیقه با خوانندگی رضا فکری و سومین فصل هنری متوالی خود را با آثاری از دورژاک و چایکوفسکی در اُپرای مارینسکی اجرا کرد. علی رهبری، آهنگساز و رهبر ارکستر روز جمعه چهاردهم مهر به دعوت ارکستر فیلارمونیک هانچوی کشور چین روی صحنه خواهد رفت. پنج شهر مختلف کشور چین از این آهنگساز و رهبر بین‌المللی ارکستر ایرانی به‌عنوان رهبر مهمان ارکسترهای سمفونیک دعوت کردند که اقدامی بی‌سابقه بود.

چهره سال

یکه‌تازی به سبک قربانی

علیرضا قربانی بی‌شک فعال‌ترین خواننده سال ۱۴۰۲ بود. او در سه مرحله اجرای موسیقی در بیش از ۲۷ شهر داخلی و خارجی روی صحنه رفت. قربانی تور اولش را از ۱۶ اردیبهشت با حضور در گرگان آغاز کرد. سپس به رشت، تبریز، سیرجان، شیراز و کیش رفت و در نهایت دور اول اجراهایش را در سعدآباد تهران به پایان رساند. او سپس از مهرماه دور جدید تورهایش را با حضور در یزد، کاشان، شهرکرد، شیراز و تبریز آغاز کرد.

این تور با توجه به آغاز اجراهای خارجی قربانی نیمه‌تمام ماند. قربانی ابتدا از ۱۲ آبان ماه در میان استقبال مخاطبان خود در شهرهای کلگری، ونکوور، تورنتو و مونترال کانادا روی صحنه رفت. سپس به اروپا رفت و در شهرهای دوسلدورف، فرانکفورت، مونیخ، برلین، لندن، منچستر، روتردام، استکهلم، مالمو و قونیه میزبان علاقه‌مندان به هنر موسیقی اصیل ایرانی شد. قربانی پس از این سفر طولانی، به تهران آمد و از ۷ تا ۲۲ دی‌ماه طی ۱۵ روز ۳۰ کنسرت در هتل اسپیناس برگزار کرد تا رکورد حضورش بر صحنه در یک سال را دست‌نیافتنی کند. یکی از اتفاقات خاص در کنسرت موسیقی، در اصفهان رخ داد که در دو مرحله اجازه اجرا به او داده نشد اما در نهایت در اواخر سال او توانست در اصفهان نیز صحنه را درنوردد.

احمد علیشریفی
نوازنده نی‌انبان، نی جفتی
(۱۳۲۲ - ۳۰ مهر ۱۴۰۲)
پیشکسوت موسیقی جنوب ایران و شناخته شده‌ترین نوازنده سازهایی همچون نی‌انبان و نی جفتی و همچنین روایتگری موسیقی بوشهری بود.

لیلی افشار
نوازنده و مدرس گیتار
(۱۸ اسفند ۱۳۳۸ - ۲ آبان ۱۴۰۲)
او نخستین زن دارنده دکترای گیتار در جهان بود. به‌عنوان استاد موسیقی در دانشگاه ممفیس آمریکا تدریس کرد و در آنجا نیز جایزه استاد برتر دانشگاه به او تعلق گرفت.

محمد آدینه پور
نوازنده قوشمه، کمانچه
(۱۳۳۳ - ۱۲ دی ۱۴۰۲)
از پیشکسوتان عرصه موسیقی مقامی و نوازندگان سنتی و دارای نشان درجه یک هنری (معادل دکترا) از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بود.

نسترن هاشمی
نوازنده و آهنگساز
(۱۳۶۲ - ۲۷ آذر ۱۴۰۲)
حضور در حوزه‌های آموزش و پژوهش و در پروژه‌های مختلفی از جمله آلبوم موسیقی شعرزن حضور داشت.

محمد شکارچی
آهنگساز و نوازنده کمانچه
(۱۳۳۸ - ۱۸ دی ۱۴۰۲)
از نوازندگان پیشکسوت موسیقی مقامی لرستان به حساب می‌آید.

نصرا... ناصح‌پور
خواننده و مدرس آواز
(۱۳۱۹ - ۲۸ خرداد ۱۴۰۲)
آلبوم سرودهای آذربایجانی به یاد درویش خان با تکنوازی سه‌تار محمدرضا لطفی، نوبانگ کهن به سرپرستی حسین علیزاده و... از اوست.

حسین زمان
خواننده مشهور موسیقی پاپ
(۱۹ مرداد ۱۳۳۸ - ۲۱ اردیبهشت ۱۴۰۲)
آلبوم‌های شب دلتنگی، فصل آشنایی، گلایه، قصه شب، شاپرک، مشق عشق، قصه نگفته و قرار عاشقی از آثار ماندگار او هستند.

محمدرضا گرگین‌زاده
نوازنده، آهنگساز و ناشر
(۱۳۲۷ - ۱۶ بهمن ۱۳۹۱)
تأسیس «کانون موسیقی چنگ»، تأسیس «انتشارات سرود»، ترجمه و تالیف آثاری چون بیر، فردیناند بیر، هانون شارل لویی هانون، مجموعه تصنیف‌های قدیمی و...

هومن موسوی‌زاده
نوازنده و مدرس گیتار
(۱۳۵۸ - ۱۶ آذر ۱۴۰۲)
مجموعه آثار ثبت شده در کتابخانه کنسرواتوار پاریس و اخذ برد استادی افتخاری از دانشگاه ایالتی میشیگان به پاس فعالیت‌های اوست.

علیرضا اصغری
نوازنده تار و سه‌تار
(۱۳۵۶ - ۳۱ خرداد ۱۴۰۲)
سرپرستی گروه «پرنیان»، تشکیل و سرپرستی گروه «رخشان» ازجمله فعالیت‌های اوست.

تاج وردی پیکر
دوتارنواز
(۱۳۴۱ - ۲۵ دی ۱۴۰۲)
هنرمند موسیقی سنتی و دوتارنواز مطرح بندرترکمنی بود.

جمشید عندلیبی
آهنگساز و نوازنده ساز نی
(۱۳۳۶ - ۱۵ اسفند ۱۴۰۲)
مهمان تو، باباطاهر، سرو چمان، پیام نسیم، دل مجنون، یاد ایام و پاییز نیزار از آثار اوست.